

voda teče skozi mrežo in nosi s seboj droben pesek, blato in polžke — blato propuša skozi luknjice stramina, vse drugo pa ostane v mreži. Na ta način nalovimo na stotine za naše kraje značilnih prebivalcev izvirkov iz rodov *Bythinella*, *Frauenfeldia*, *Lithoglyphoides* v najkrajšem času. Posebej obožujem na to, da pridemo v kraških vrelcih na isti način do bogatega plena naših jamskih mehkužcev (*Larretia*, *Valvata erythrodonta* in dr.) — vsa ta podzemna fauna je še prav slabo raziskana in učiteljstvo bi tu lahko izvršilo zelo zanimivo znanstveno nalogo.

Lithoglyphoides fluminensis, *Bythinella* itd. ki sede na kamnih, prav komodno lahko zbiramo s pomočjo večjega lonca, ki ga do 3/4 napolnimo z vodo. Kamen za kamenom dvignemo počasi iz vode in ga v loncu otresemo v vodo: vsi polžki ki so sedeli na kamnu, padejo na dno: ko jih je dovolj odlietemo vodo in spravimo vsebino v eno izmed naših vrečic.

Na isti način lahko zbiramo v loncu tudi one vodne polže, ki živijo na rastlinah — na ta način si jih preskrbimo najhitreje zadostno število. Če je voda dovolj globoka, lahko tudi držimo mrežo v vodo in vanjo otresamo izravnane rastline oziroma kamenje.

V vodah z blatnim dnom živijo zopet druge vrste. Mrežo natakemo na močno palico in potegnemo z njo po dnu, da gre blato z vso vsebino vred v našo mrežo. Nato udarimo z mrežo na površino vode tako sem na tja po vodi, da mreža pri vsakem udarcu nekoliko zaorje v vodo in udari voda s krepkim curkom vanjo. Skozi stramin odteče vse blato, naši mehkužci na ostanejo v mreži (*Limnaea*, *Bythinella*, *Cyclops*, *Pisidium* itd., event. tudi še kak *Unio* ali *Anodonta*).

V potokih in rekah živijo v velikanskih množinah za Savo in njene pritoke značilne tri vrste: *Melanelia hollandi*, *Hemisinus acicularis* in *Fagotia esperi*, nadalje *Neritina danubialis* v raznih oblikah in *Lithoglyphus naticoides*. Iščemo jih bodisi z mrežo, bodisi poleti pri kopanju: mladina pomaga ob tej priliki z velikim veseljem. Obenem pridemo na ta način do velikih školik.

Te školike se dajo v ribnikih, jezerih in mlakužah loviti tudi na posebno zabaven način. Z obale ali iz čolna pregledujemo dno, dokler ne zaznamo školike, ki tiči v pesku ali blatu; s tenko šibico se približamo njenemu odprtemu zadnjemu koncu, ki štrli iz blata in s pretimotnim koncem šibe med obe lupini: školika se krčevito zapre in stisne med obe lupini našo šibo, tako da potegnemo lahko svoj plen na suho kakor ribo na trnku. — Kažipot pri iskanju školik so brazde, ki jih vušča školika za seboj v blatu ali pesku kadar menia svoje mesto.

Posebno priliko nudijo zbiralcu mlinščice, ribniki in druge take vode, ki se jih lahko umetnočasno nanelle drugam. Take prilike »malakozoolog« ne sme nikdar zamuditi!

Rod *Ancylus*, ki živi prilepljen (»prilpenek«) na kamnih v vodi se ne da nabirati na omenjeni način: prilpenke moramo posamič odluščiti od podlage.

(Dalje prihodnjič.)

Polemika.

Zopet Višja pedagoška šola.

Odgovor na naš članek — bolje rečeno napad — tov. A. Fakina, strokovnega učitelja na meščanski šoli v 14. št. »Učit. Tov.« je pisan z naravnost uničujočo kritiko in brezobzirnostjo, in zato naj nam dopisnik oprosti, če se malo pomudimo pri njegovih zlatih naukih in »pobožnih željah«.

Čudno se nam zdi, da je naš članek, ki je imel zgolj informativen namen, a bil obenem tudi odgovor na vse prigovore, ki se nam sluhateljem Viš. ped. šole ob vsaki priliki servirajo, zadel tovariša Fakina tako v živo.

V čem vidi on žalitev meščanske šolskega učiteljstva, da poziva društvo mešč. učit. na protest proti nisanju takih člankov? Zakaj se nam postavlja za varuha? Ako je tov. Fakin našel v članku kako žalitev, zakaj je ni iznesel, zakaj ne zahteva pojasnila in dokazov? Skoraj neumljivo nam je, da bi bil samo ta članek spravljen tov. Fakina iz ravnovesja. Ali je mogoče obenem to nekaj odgovor na dr. Bosančev članek v 1. in 2. št. »Meščanske šole?« Zakaj ne odgovarja niemu in ne ostane pri stvari?

Vsebinsko pod vsako kritiko je članek »pravi dopisnik, a kje je noter našel vseeno toliko vsebine da nam jo je analiziral in nam skušal dati notem zopet nekako sintezo? Radi verjamemo, da je pričakoval pod naslovom »Višja ped. šola« drug članek. Ako bi nosil omenjeni članek naslov »Višja ped. šola — kurz?«, bi potem mogoče odgovarjala vsebina naslovu? In ta naslov je članek prvotno imel. Zakaj ga je gosp. urednik izpremenil nam ni znano.

Nismo hoteli izzivati nečemo boja in nečemo osvajati (kar nam gre nam ne bo ušlo) ali obrambni boj ni imperativistično osvajanje, ni želja za gospodstvom, nego je čuvanje onega, kar je naše, kar je spojeno z našim življenjem samim, in sicer si ne damo vzeti od nikogar: ne od »mlajših«, na tudi ne od »starejših«, katere je postavil tov. Fakin na pozornico za strašilo, ki se vedda že dolgo več ne deluje. In ni li čutil tov. Fakin, da je upravičeno nekako namignil na kasto o katerih govori na koncu dopisa, če tudi ni bilo v našem članku o tem niti besede izgovorjene? (Ali so imeli tovariši mešč. učitelji tudi tako mnenje o kastah pred očmi, ko so ustanavljali »Društvo mešč. učiteljev«?)

Kar se tiče »statistov« (pri tov. Fakinu brez »«), se to bilo pač mogoče mnenje enega tovariša, ki je iz kdo ve kakšnega vzroka obsodil tako strogo svoje tovariše. Mogoče je na tudi — kaj je v drugih strokah res vse samo zlato? — da je res kdo mislil, da bo izbral tu lahko »statista«, ali vsakdo se je že do sedaj prepiral, da ni nič iz tega, ker semestralne kolokvije in letne izpite mora vsakdo položiti v določenem roku. Sicer pa mislim, da je namerodajnejši soditi o uspehu rektor Višje ped. šole dr. St. Bosanac, ki pravi v svojem članku »Mešč. šola« št. 2. 1926, str. 35, vrsta 18.): »Mi več danes možemo biti zadovoljni radom i uspješima, koil se postizu u našim nedavnoškim školama. Tu školu mi možemo lično izgraditi i usavršiti, da možda kao naša specifična škola postane ugledom i za druge narode.« Če pa se obsodi človek statistikom že samo zaradi tega, ker se osmeli govoriti o svojem položaju in da se izrazimo s tov. Fakinom, s tem poje »jeremijade«, potem z isto upravičenostjo lahko mislimo, da je tudi tov. Fakin statist v Ljubljani, ker dvomimo da je vedno zadovoljen s svojim položajem in poln požrtvovalnosti za znanost.

(Dalje prih.)

Naša gospodarska organizacija.

DRUŠTVO ZA ZGRADBO UČITELJSKEGA KONVIKTA V LJUBLJANI.

(Dalje.)

Brez obvezne članarine društvo tudi v bodoče ne bo moglo drugega kot životari. Zgraditi konvikt pa še daleč ne bo mogoče. Zato roko na srce!

Društveno delo je oteženo brez članskih izkaznic. Odbor je sklenil, da se jih natisne, kar se je tudi zgodilo.

Nov vir dohodkov so bila darovana brezobrestna posojila. Pred leti je učiteljstvo posodilo večje in manjše zneske brezobrestno konviktu. Posojeno je navadno pozabljeno in se lažje utopi. Poslali smo na posojevalce dopise, da darujejo konviktu posojila. Veliko se jih je odzvalo. Mnogi nam odgovore še dolgujejo. Ponovno smo jih naprosili tako, da še sedaj kaka dopisnica priroba v Cerklje s podpisom darovalca. Na Vas, ki ste pa zopet pozabili, bomo v tretjič potrkali in zato odprite!

Ker zemljevid, ki smo ga založili, ne gre izpod rok, dasi ga je veliki župan odobril kot učilo, je odbor odklonil novo založbo.

Mnogo dohodkov donaja gospodarska akcija. Šolska lekarna je bila zelo potrebna, zato smo sklenili s tvrdko Kocijančič, da nam isto dobavljajo. Sreski sanitetni referent jo je pregledal in odobril. Tov. predsednik je napravil mnogo anone za »Tovariša«. Uspeh ni bil zadovoljiv. Priskočil mu je na pomoč sreski poslovni referent v Kranju, tov. Rus in izdal odredbo, da naj šole v njegovem okolišu nabavijo lekarno. Uspeh je bil lep in zato smo pisali 35 sreskim šolskim referentom, naj izdajo enako odredbo. Mnogi so se odzvali. Odbor je tov. Rusu in tov. Roicu v Kranju izrazil zahvalo za trud.

Tudi lesno akcijo smo započeli. Razposlali smo učiteljstvu kranjskega okraja nabiralne pole za les. Uspehi so bili slabi.

Napravili smo z društvom »Kosmos« pogodbo, da dobimo vsled priporočanja primerne popuste. Tudi smo razposlali na ravnateljstva meščanskih in srednjih šol dopise, da priporočajo pri dijakih učila »Kosmos«, da jih nabavijo pri nas. Ker so »Kosmos« učila podvržena carini, smo se obrnili s prošnjo na generalno direkcijo carin, da oprosti učila carine, ker se uporabljajo v učne svrhe. Prejeli smo negativen odgovor, ker morejo biti edino šole oproščene carine če prošijo za to. Tudi z raznimi tvrdkami smo stopili v dogovor, da imamo pri priporočanju provizijo.

Tov. Ribičič nam je prepustil taničje od svoje igre »Mefistov izum«. Pisali smo »Jugoslav. Matici«, da skupno priredimo tombolo. Zadeva je v razvoju.

Pisali smo v Maribor »Učit. domu«, da nas podpira, mi na mu nudimo protiuslugo. Po tov. Hrenu smo sklenili sledeče: »Društvi se obojestransko podpirata. Vsi dohodki gospodarske akcije pridajo onemu, ki jo započne. Preden uvedemo novo akcijo je treba informirati drugo društvo, če že ni ono započelo ali zamislilo istega.«

Tak je predlog gospodarske akcije. Poslovanje je omogočeno, ker se je vse učiteljstvo cerkliške šole oprilelo dela v prid konviktu. Odbor jim je izrazil za požrtvovalnost in trud zahvalo.

Oprimate se tudi Vi konvikta, podpirajte gospodarsko akcijo in domni več daleč!

Glede izbisa lastninske pravice na posestvu ob Linhartovi ulici smo storili vse potrebne korake. Upajmo, da se zadeva dovoljno likvidira.

Mislili smo tudi na zemljišče, da v ugodnem slučaju lahko že gradimo konvikt. Obrnili smo se na gerentski svet mestne občine ljubljanske, da naj nam da kako stavbišče. Prošnjo so nam zavrnili.

Poslali smo na ministrstvo prosvete prošnjo, naj nam nakloni primerno podpora. Bila je brezuspešna, ker nima kredita.

Tudi smo mislili že na zgradbo in se obrnili na tvrdko Gassner v Trzinu, da bi nam dala načrte svojega gospodinjstva internata. O tem danes ni govora.

Razgrnil sem delo današnjega odbora, delo podeželskih učiteljev-zidarjev. Odkritih in poštenih obrazov stojimo nred Vami. Vi ste nas volili in Vaša je sodba!

Tajnikovo poročilo se vzame brez debate na znanje.

(Dalje prih.)

Učiteljski pravnik.

—Š. Na razna vprašanja, zakaj novo upokojeenci s polnimi službenimi leti plačujejo tako visok invalidski in komorni davek, smo dobili sledeče pojasnilo: Upokojeencem se povišajo invalidski in komorni davek v letu 1925, sploh ni računat. Zatorej se je davek v letošnjih mesecih odvisal za leto 1925. Invalidski davek znaša letno 250 Din in se bo plačeval 1. 1925, računat 11 mesecev, a 20 Din in en mesec 30 Din. Komorni davek znaša letno 125 Din in se bo kakor invalidski računat 11 mesecev a 10 Din in en mesec 15 Din. Organizirani v UJU naj se za take informacije oglašijo pri tajništvu, ker imajo uradni delegacije financ itak z drugimi upokojeenci dosti posla.

Vend. Sadar.

—Š. Prijave za prejemane draginskih doklad, ki jih je založil ekonomat finančne uprave v Ljubljani (glei »Učit. Tov.« št. 10 na 4. strani) dobe šolska vodstva uradno od računovodstva delegacije ministrstva financ odsek za mariborsko in ljubljansko oblast v tolikih izvodih kolikor učnih oseb je na šoli zato ne naročate predmetnih tiskovin.

Iz naše stanovske organizacije.

Gibanje okrajnih društev v Sloveniji.

Vabila:

= MOKRONOŠKI UČITELJSKI KROŽEK zboruje v sredo 12. maja t. l. v mokronoški šoli. Pričetek ob 10. uri dopoldne. Dnevni red: 1. Otvoritev. 2. Drago Fakin: Učiteljevo poslanstvo med kmetjskim prebivalstvom. 3. Matija Brezovar: Poročilo o občnem zboru

okrajnega učiteljskega društva v Krškem. 4. Slučainosti.

= KAMNIŠKO UČITELJSKO DRUŠTVO zboruje v sredo, dne 12. maja 1926 ob pol 10. uri v šolskem posloju v Kamniku. Dnevni red: 1. Poročilo odbora. 2. O zemljišču v osnovni šoli predava v. Matko Kante. Ta referat je na zadnjem zborovanju vsled pomanjkanja časa izostal. 3. Slučainosti. Zborovanje se začne točno ob določeni uri ob vsakem številu navzočih članov.

= UČITELJSKO DRUŠTVO ZA OKRAJ SLOVENJGRAD zboruje glasom seinega sklepa v soboto, dne 8. maja 1926 na Fali in v Rušah. Program se je poslal vsem včlanjenim šolskim upravljavstvom. Pridite vsi, ker bo to zborovanje, združeno z majniškim izletom, najbrž zadnje v tekočem šolskem letu.

Poročila:

+ Savinjsko učiteljsko društvo za vranski okraj je zborovalo dne 4. marca t. l. na Gomilskem. — Od 32 članov je bilo navzočih 28.

Pozdrav in zadnji zapisnik. Tov. predsednik pozdravi vse navzoče — posebno novo došli tov. Kremžar in König. — Nato se prečita zapisnik zadnjega zborovanja in odobri.

Poročilo društvenih funkcij. Narj. Tov. predsednik prečita od zadnjega zborovanja dole dopise ter poroča o izp. membi v našem društvu — t. j. prostovoljna odločitev tov. g. Kramerja po 40 letnem delovanju; upokojevec dveh zvestih tovarišev g. Zotterja in g. Lorberja. — Se ena žalostna izprememba, ki jo je povzročila nemila smrt, ki je posegla med nas in nam ugrabila blago tovarišico gospo Jano Brišnikovo. Njenemu spominu se zakliče trikrat »Slava!«.

Nato je sledilo letno poročilo tov. tajnice in tov. blaginjača je poročal o stanju blaginje. Račune sta pregledala tov. Jančigaj in Stanič; ker sta našla vse v redu, sta predlagala, da se da tov. Sotlarju absolutorij.

Razprava »Deklaracije«. O seji širšega sveta v Ljubljani dne 10. jan. t. l. poroča tov. predsednik. Na današnjem občnem zboru razmotrili in glasovali o Deklaraciji — je nemogoče, ker je dnevni red preobremenjen. — Vendar se je sklenilo: »Savinjsko učiteljsko društvo pozdravlja ideje, izra. žene v Deklaraciji.« Podrobna razprava o njej se odloži na prihodnje zborovanje. Določi se po dva za in proti referenta.

Razprava pravil UJU. — Pri razpravi »revizija pravil« se sklene, da ostane po več točk v svoji prejšnji veljavi. Nadalje: Odborniki Udruženja naj bodo nastavniki učiteljske, ljudsko in meščansko šolsko učiteljstvo in upokojeenci. — Sluhatelji pedagoških šol so lahko člani tamošnjega društva. — Glavne učiteljske skupščine in kongresi se naj vrše v 1. in 2. mesecu poletja. — Glavno skupščino naj tvori delegati, kongres pa vsi prisotni člani. — Vsaka oblast naj prijavi svojega voljenega zastopnika pri vel. županu do 1. maja.

Volitve. Dasi se je tovariš predsednik branil sprejeti to odgovorno mesto, vendar je bil enoglasno izvoljen zopet prejšnji odbor: predsednik: tov. Zdošek, podpredsednik: tov. Ševnik, tajnica: tov. Križ, blaginjak: tov. Sotlar in še 4 člani odbora.

Slučainosti. Predlaga se, da preskrbi in uredi zloga vse šolske knjige, učila in druge potrebščine in izda o tem natancen seznam.

Tovarišica Podbojeva protestira proti referatu, ki se nalagajo samo učiteljem.

Ker se druga društva niso držala svojih obljub glede učiteljskega konvikta v Mariboru, se predlaga in sklene, da tudi naše društvo odstopi od svojega prvotnega namena.

Določi se prihodnje zborovanje v maju na Vranskem.

+ Učiteljsko društvo za mariborski šolski okraj je zborovalo dne 13. marca t. l. ob 10. uri v marib. Narodnem domu.

Udeležba: Navzočih 68 članov, t. j. 60%. Tov. predsednik Šijanec otvori zborovanje, pozdravi navzoče, posebno še tov. obl. šol. nadzornika Senkoviča in tov. srezka šolska nadzornika Koropca in Tomažiča ter konstatira slabo udeležbo, ki bi morala biti z ozirom na aktualno predavanje tov. M. Vauda pač večja.

Zapisnik in dopisi se vzamejo na znanje.

Tov. Mirko Vauda je govoril obširno in zelo zanimivo o temi »Apel: proučujmo vprašanje podeželskega šolstva in učiteljstva«. — Podrobno je navajal razlike med podeželskim in mestnim šolstvom, potrebe prvega in potrebe drugega. Povdarjal je, da so težnje podeželskega učitelja drugačne kakor mestnega, ki živi in poučuje v vse bolj ugodnih razmerah. Koncem predavanja, ki ga bo na željo vseh navzočih priobčil v »Učit. Tovarišu«, je stavil tov. Vauda sledeča dva predloga, ki so jih zborovalci z odobravanjem sprejeli.

I. Poverjenstvo UJU v Ljubljani naj organizira akcijo proučevanja podeželskega šolstva. V »Učit. Tovarišu« naj bo za tozadevne razprave poseben prostor. V učiteljskih društvih se naj ustanove v to svrhu posebni krožki. Na skupščinah naj pride na dnevni red tudi referat, ki se bo tika proučevanja podeželskega šolstva, za kar je treba zainteresirati centralo UJU in pa tudi šolske oblasti.

II. Marib. učit. društvo za okolico naj ustanovi podeželski pedag. didaktični krožek, ki naj stopi v stik radi skupnega delovanja s pedag. didakt. krožkom v mestu Mariboru. Pri vsakem našem zborovanju naj bo na dnevnem redu tudi tema o proučevanju podeželskega šolstva.

ARGUS je naš najboljši informacijski zavod
ARGUS ima v vseh mestih svoje poverljivke
ARGUS daje informacije o vsem, zlasti pa o finančnem stanju denarnih zavodov, trgovsko-industrijskih podjetij in privatnikov
ARGUS-ove informacije so valdar točno izbrpne in hitre
ARGUS se nahaja v Vuku Karadžića ul. II. Beograd
ARGUS-ov telefon je 6-25, a brzojavni naslov Argus